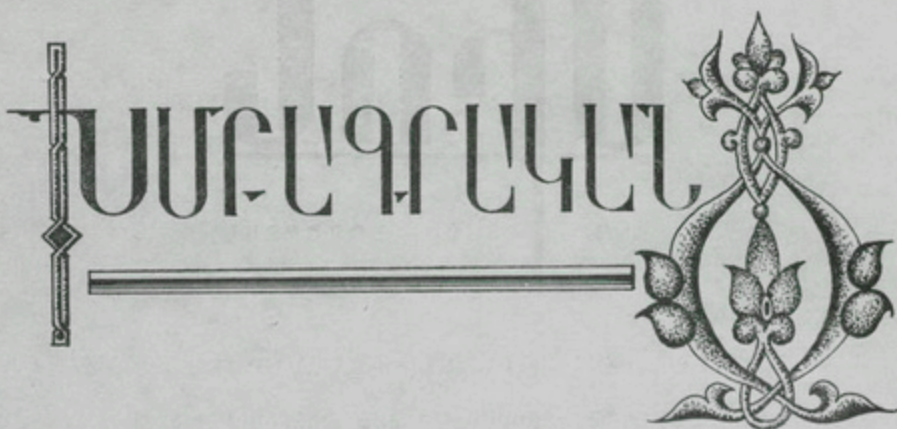

Հ Ա Ի Ա Տ Ք Ը

«Հաւատքն է որ կ'ապրեցնէ»:

Կեանքը շնորհուած է որպէսզի մարդիկ այս երկրագունդին վրայ ապրին և իրենց արարքներով իմաստաւորեն դաշն: Առանց այդ իմաստաւորումին՝ կեանքը չինոյ՝ տարիները պիտի վերածուէին երկրին վրայ աննպատակ կեցութեան մը, խոտի գոյութեան մը՝ անիմաստ և անարժէք: Մարդկային գործունէութիւնն է որ նշանակութիւն կու տայ ապրուող օրերուն, նոյնիսկ ժամերուն ու վայրկեաններուն, որոնցմով կը կազմուի մարդ էակին կեանքը: Եւ սակայն գործունէութիւնը ինքնին նպատակ մը չէ, այլ կը ձգտի և պէ՛տք է ձգտի զէպի բարին. այսինքն, մարդկային գործունէութեան նպատակն է ստեղծումը բարիին, անոր՝ որ կը լուսաւորէ կեանքը և որ ուղին է զէպի իսկական հաւատքը, զէպի Աստուած:

Այսպէս ըմբռնուած, կեանքը շարունակուող պայքարն է ոգեկանին և նիւթականին, այս երկու հակամարտ ուժերուն՝ որոնց միջև յաճախ կը տատանի մարդկային անհանգարտ ու տկար կամքը, երբեմն տարուելով նիւթականին հրապուրիչ ձգողականութեանէն, և երբեմն դառնալով զէպի ոգեկանը: Առաջինը, մարդուն ընծեռելով նիւթական կեանքը տանելի դարձնող պայմանները, անոնց գերին պիտի դարձնէ մարդը՝ որ նպատակ պիտի նկատէ նիւթին յաւելումը: Այսպիսի նիւթամոլ կեանք մը, հաւատքէ պարսպուած, խոտի կեանքն է, անիմաստ և այդ կեանքն իսկ ժխտող: Արդի նիւթապաշտութիւնը, քանդելով դարերու ընթացքին կազմաւորուած հաւատքի ու բարոյականի բոլոր գրութիւններն ու աւանդութիւնները, մարդուն աչքին կը չողացնէ երկրաւոր կեանքը նիւթով և միայն նիւթով ապրելու կարելիութիւններն ու հաճոյքները: Այսպիսի դրութիւն մը կ'ուրանայ բարոյական ամէն չափանիշ, մարդը կը խլէ իր հաւատքէն՝ վերածելու համար դաշն անդուլ տքնող մեքենայի մը, որ կ'աշխատի կեանքի մը համբուած տարիները նիւթական կարելի բարօրութեամբ ապրելու նպատակը իրաւործելու: Ասիկա՝ անհաւատ կեանքն է:

Եւ սակայն այսօրուան նիւթապաշտ ընկերութեան մէջ չե՞նք հանդիպիր մարդոց՝ որոնք նիւթական կեանքի մը բոլոր պայծառներուն տիրացած ըլլալով հանդերձ, դժգոհ են ի ներքուստ. այսինքն մարդեր, որոնք ամէն բան ունենալով մէկտեղ կը դրան թէ բա՛ն մը կը պակսի իրենց, բան մը՝ որ իմաստ պիտի տար իրենց տքնութիւններուն, որ իրենց հոգիները դէպի թիրախ մը պիտի ձգակէր ու լարէր: Այդ զգացումը պակասը անտարակոյս որ հաւատքն է. հաւատք Աստուծոյ, հաւատք այս տիեզերքը ստեղծողին: Վերջին հաշուով, ի՞նչ կ'արժէ նիւթական ամէն հնարաւորութիւն՝ որ անցնող տարիներուն հետ միայն ժողիւր կը ձգէ մեր կեանքերէն ներս, երբ չկայ հաւատքը որ մեզ պիտի ապրեցնէր: Հաւատքը՝ որ մեր կեանքերուն առաջնորդն է և միաժամանակ մեր յենարանը. հաւատքը՝ որո՛ւն կը դառնանք երբ երջանիկ ենք, և որուն կը դիմենք երբ պէտք ունինք փոփոխի ու միխթարութեան: Այս հաւատքը գործօն հաւատքն է, մեր առօրեայ կեանքին ու մրտաժուժներուն հետ շաղկապուած, մեր միտն ու ոսկորը, որուն յաճախ չենք անդրադառնար, և որուն ներկայութիւնը սակայն մեր ենթագիտակիցով կը դրանք: Այդ զգայնութիւնն է որ անդորր կուտայ մեզի, կը հանդարտեցնէ մեր տագնապները անտեսանելի բայց գոյ յուսութիւն մը պէս, զոր իրրեւ ամենէն թանկագինը մեր ունեցածներուն՝ կը պահենք մեր էութեան մէջ:

Այս հաւատքն է որ կը դանենք հայ մամիկին մօտ, երբ իր յոգնած ձեռքերուն ամբողջ գործովը կը շոյէ եկեղեցիին դուռը կամ պատին ազուցումը խաչքարը, երբ տան անկիւնը՝ Սաղմոս կը քաղէ և Շարաթ երեկոյ տան սենեակները կը խնկէ, աղօթքի փրշբանքներ չրթունքին և հոգին անբացատրելի սարսուռէ մը բռնւած: Առհասական այս հաւատքը, դարերէն փոխանցուած և յաճախ չգիտակցուած, անարատագոյն զգացումն է մարդկային էութեան, արարածը վեր բռնող և անոր նկատի ուժը, որուն դարձաւ Հայր ամէն առտու, փափաջու համար. «Խա՛չ, օգնէ՛ ինձի»։ Խաչը, մարդացած Գրիստոսի սիրոյն և աստուածային զոհողութեան այդ խորհրդանիշը, որ իրրեւ հրեզն սիւն դարերով առաջնորդեց Հայր ի՛ր ալ խաչի ճամբայէն:

«Նեղ ուղի»ն որմէ Հայր քալեց, անոր առջև տարածեց ոգեկան աշխարհի մը ամենէն լայն ու պայծառ հորիզոնները, և անոր տուաւ կեանք մը նուիրումի և տքնութեան՝ յանուն Բարիին և Գեղեցիկին, անհատնում պայքարներու ընդմէջէն: Գիւղի պարզուկ մատուռին թէ քաղաքի գեղակառոյց տաճարին մէջ, Հայր աչքերը յառեց դէպի վեր, իր աշխատանքին արդիւնքը թրծելու համար իր հաւատքով ու սիրով, ու իր նուիրարեւութեան կեանքով իսկ դառնալու անվերջանալի փառարանանքը Աստուծոյ՝ մեր ժողովուրդի հաւաքական ու միակ սիրտէն բխած:

Իր դարաւոր կեանքը այսպէս իմաստաւորած, զայն բռնկեցուցած անմարելի հաւատքէն, Հայր այսօր ալ կը շարունակէ ապրիլ նոյն նուիրումով և աստուածապաշտութեամբ, աչքերը յառած անհունին և փառատրութեան բառերը չրթունքին. որովհետեւ ան կը հաւատայ, ինչպէս այդ բրած է միշտ, թէ «Հաւատքն է որ կ'ապրեցնէ»:

ԽՄԲ.